

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Силабус
навчальної дисципліни
«Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду»

Спеціальність	261 «Пожежна безпека»
Інститут	Пожежної та техногенної безпеки
Кафедра	Державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки
Освітня програма	«Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Обсяг навчальної дисципліни	7 кредитів ЄКТС / 210 годин
Тип навчальної дисципліни	Обов'язкова професійна
Навчальний семестр	П'ятий, шостий
Форма здобуття вищої освіти	Заочна
Мова викладання	Українська
Викладачі:	 Пирогов Олександр Вікторович, доцент кафедри державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки навчально-наукового інституту пожежної та техногенної безпеки, кандидат технічних наук, доцент. Акаунт Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=tjq8Di0AAAAJ ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0958-0801 SCOPUS: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56226012700 Сербин Віталій Андрійович, старший викладач кафедри державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки навчально-наукового інституту пожежної та техногенної безпеки Акаунт Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=Gt6YZnAAAAAJ&hl=uk ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-0667-2545
Анотація навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна «Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду» передбачає формування у здобувачів вищої освіти знань і практичних умінь, необхідних для виконання посадових обов'язків провідного інспектора з нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки в органах та підрозділах ДСНС України (в т.ч. – офіцера-рятувальника громади) з урахуванням: - особливостей воєнного стану;

	- вимог нормативно-правових актів щодо організації діяльності ДСНС України; - правил безпеки праці під час виконання посадових обов'язків.
Мета вивчення навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна «Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду» є професійною обов'язковою для підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» за освітньо-професійною програмою «Пожежо-гасіння та аварійно-рятувальні роботи» і вивчається з метою набуття знань, умінь та практичних навичок щодо форм та методів роботи органів державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки, діяльність яких спрямована на забезпечення пожежної та техногенної безпеки об'єктів та населених пунктів.
Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)	- навчальні заняття (лекційні, практичні, індивідуальні); - консультації; - самостійна робота; - контрольні заходи.
Компетентності	K11. Усвідомлення функцій держави з питань пожежної безпеки, форм реалізації цих функцій, правових основ пожежної безпеки; дотримання загальних принципів та норм правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій K15. Здатність організовувати нагляд (контроль) за виконанням вимог пожежної безпеки, обґрунтування заходів, спрямованих на усунення порушень, посилення протипожежного захисту K22. Здатність проводити адміністративне розслідування у справах, пов'язаних з порушенням установлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконанням приписів і постанов та оформлювати матеріали про адміністративні правопорушення K30. Здатність організовувати та проводити навчання населення з питань пожежної безпеки
Програмні результати навчання	РН03. Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій. РН08. Аналізувати стан протипожежного захисту об'єкта та ступінь виконання розпорядчих документів з питань забезпечення пожежної безпеки РН14. Виконувати перевірку протипожежного стану об'єкта, застосовувати адміністративні санкції за порушення вимог законодавства з питань пожежної безпеки, контролювати усунення порушень правил пожежної безпеки на об'єктах РН22. Застосовувати невербальні методи спілкування; здійснювати пошук нової інформації; навчати працівників об'єкту і населення з питань забезпечення пожежної безпеки; проводити заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефаківців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.
Де можна застосувати отримані знання та вміння	Під час вивчення освітніх компонентів: «Пожежна профілактика в населених пунктах», «Пожежна профілактика технологічних процесів», «Навчальна практика», «Виробнича практика», а також під час виконання посадових обов'язків в органах та

	підрозділах як ДСНС України, так і інших центральних органів виконавчої влади.
Зміст навчальної дисципліни	
Семестр 5	Кількість годин (ауд./с.р.)
Модуль 1. Організація державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки	
Тема 1.1. Організаційно-правові засади запобігання надзвичайним ситуаціям	6
Тема 1.2. Організація діяльності ДСНС України у сфері пожежної та техногенної безпеки	8
Тема 1.3. Організація діяльності територіальних органів державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки	6
Тема 1.4. Заходи запобігання надзвичайним ситуаціям шляхом профілактичної та інформаційно-роз'яснювальної роботи	6
Тема 1.5. Утворення та функціонування пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та добровільної пожежної охорони	12
Модуль 2. Форми та методи наглядово-профілактичної діяльності	
Тема 2.1. Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності	8
Тема 2.2. Організація проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю). Особливості їх здійснення в умовах воєнного стану.	7
Тема 2.3. Права та обов'язки посадових осіб органів державного нагляду (контролю) та суб'єктів господарювання під час здійснення заходів державного нагляду (контролю)	7
Тема 2.4. Порядок оформлення результатів перевірки стану пожежної та техногенної безпеки об'єкту	14
Семестр 6	
Модуль 3. Облік пожеж та їх наслідків	
Тема 3.1. Порядок обліку пожеж та їх наслідків.	9
Тема 3.2. Організація перевірок заяв та повідомлень про пожежі.	7
Тема 3.3. Оформлення матеріалів за фактами пожеж. Формування справи про пожежу.	7
Тема 3.4. ДСНС як суб'єкт національної системи захисту критичної інфраструктури та функціональний орган у сфері захисту критичної інфраструктури.	6
Тема 3.5. Державний ринковий нагляд та порядок його здійснення.	13
Модуль 4. Організація наглядово-профілактичної діяльності на об'єктах різного призначення. Застосування санкцій.	
Тема 4.1. Порядок подання та реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання.	7
Тема 4.2. Аудит пожежної та техногенної безпеки: порядок та вимоги до проведення.	8
Тема 4.3. Організація наглядово-профілактичної діяльності на об'єктах різного призначення.	8
Тема 4.4. Об'єкти підвищеної небезпеки та порядок їх ідентифікації.	7
Тема 4.5. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та проведення інструктажів з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.	8
Тема 4.6. Ліцензування діяльності щодо надання послуг та виконання робіт проти-пожежного призначення.	8
Тема 4.7. Особливості здійснення нормативно-технічної роботи. Здійснення контролю за об'єктами будівництва.	6
Тема 4.8. Організація та здійснення контролю виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування вимог законодавства у сфері цивільного захисту	7

Тема 4.9. Загальна частина Кодексу України про адміністративні правопорушення. Основні положення законодавства.	8
Тема 4.10. Особлива частина Кодексу України про адміністративні правопорушення	6
Тема 4.11. Основні положення адміністративного процесу. Адміністративне провадження.	7
Тема 4.12. Розгляд адміністративних справ. Порядок складання постанови про накладення адміністративного стягнення.	14
Загальна кількість годин	210

Політика викладання навчальної дисципліни	Здобувач вищої освіти на заняттях з дисципліни «Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду» повинен приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, до практичних занять бути попередньо підготовленим за рекомендованою літературою, якісно і своєчасно виконувати всі завдання. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися розкладу занять з навчальної дисципліни. Пропуски заняття без поважних причин та запізнення на заняття недопустимі (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються). Без дозволу науково-педагогічного працівника неприпустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття. Чітко виконувати вимоги щодо термінів виконання поставлених завдань, терміни їх захисту, терміни ліквідації заборгованостей. Невиконання вимог щодо термінів знижує максимальний бал (оцінку) за завдання може бути зменшено не більше ніж на 30 %. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися політики доброчесності під час виконання завдань на всіх видах навчальних занять з дисципліни «Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду», як поточних, так і контрольних. Здобувачі вищої освіти мають право дізнатися про кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни або в електронному журналі успішності групи, а також вести власний облік цих балів.
--	---

Рекомендовані основні джерела інформації	1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 року № 5403-VI. 2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X. 3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 року № 877-V. 4. Закон України від 06.10.2022 року № 2655-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перших кроків дерегуляції бізнесу шляхом страхування цивільної відповідальності». 5. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 року № 222-VIII. 6. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 року № 2806-IV. 7. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 року № 2245-III. 8. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16.11.2021 року № 1882-IX. 9. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 року № 393/96-ВР. 10. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 року № 2939-VI. 11. Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 02.12.2010 року № 2735-VI.
---	--

12. Закон України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» від 02.12.2010 року № 2736-VI.
13. Закон України «Про надання будівельної продукції на ринку» від 02.09.2020 року № 850-IX.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 року № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 року № 738 «Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій».
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2014 року № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями».
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 року № 852 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення».
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 року № 5 «Про затвердження Типового положення про відомчу пожежну охорону».
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 року № 715 «Про затвердження Критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 року № 716 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, у сфері надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України, і встановлюється періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з надзвичайних ситуацій».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 року № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.12.2024 року № 1386).
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2013 року № 440 «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки».
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 року № 436 «Про затвердження Порядку проведення аудиту пожежної та техногенної безпеки».
25. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 року № 426 «Про затвердження Порядку проведення професійної атестації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки та позбавлення кваліфікаційного сертифіката».
26. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 року № 314 «Про затвердження Порядку утворення та функціонування пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони».
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 року № 315 «Про затвердження Порядку утворення та функціонування

пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони».

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 року № 1030 «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки»

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 року № 1109 «Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури».

30. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 року № 818 «Деякі питання паспортизації критичної інфраструктури».

31. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2022 року № 821 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу рівня безпеки об'єктів критичної інфраструктури».

32. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 року № 415 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього».

33. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 року № 70 «Про затвердження Порядку організації та здійснення контролю виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування вимог законодавства у сфері цивільного захисту»

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2024 року № 471 «Деякі питання інженерного захисту критичної інфраструктури».

35. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 року № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану».

36. Наказ МВС України від 06.08.2018 року № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».

37. Наказ МВС України від 31.07.2023 року № 627 «Про затвердження Порядку управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж».

38. Наказ МВС України від 13.10.2023 року № 836 «Про затвердження Методики оцінювання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж».

39. Наказ МВС України від 24.07.2017 року № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами».

40. Наказ МВС України від 27.07.2016 року № 725 «Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами ДСНС матеріалів про адміністративні правопорушення» (із змінами, внесеними наказом МВС України від 02.06.2025 р. № 370).

41. Наказ ДСНС України від 19.12.2024 року № 1361 «Про ведення документообігу при здійсненні перевірок та обстежень».

42. Наказ МВС України від 17.01.2019 року № 22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів».

43. Наказ МВС України від 12.12.2018 року № 1007 «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за додержанням ліцензіатом вимог законодавства у сфері провадження господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що

визначається Кабінетом Міністрів України, та інших форм розпорядчих документів».

44. Наказ МВС України від 05.12.2019 року № 1021 «Про затвердження Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням».

45. Наказ МВС України від 13.03.2023 року № 183 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації основних працівників пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони».

46. Наказ МВС України від 13.03.2023 року № 184 «Про затвердження порядку підготовки, перепідготовки членів пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони».

47. Наказ МВС України від 05.04.2023 року № 277 «Про затвердження Критеріїв, яким повинні відповідати організації, що проводять аудит пожежної та техногенної безпеки».

48. Наказ МВС України від 30.12.2014 року № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні»

49. Наказ МВС України від 21.11.2023 року № 945 «Про затвердження Типового положення про службу пожежної безпеки».

50. Наказ МВС України від 21.02.2023 року № 114 «Про затвердження Порядку розроблення звіту про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки»

51. Наказ МВС України від 21.02.2023 року № 115 «Про затвердження Порядку розроблення політики запобігання аваріям на об'єкті підвищеної небезпеки»

52. Наказ МВС України від 31.01.2024 року № 55 «Про затвердження Методики розрахунку витрат на гасіння пожежі»

53. Наказ ДСНС України від 19.03.2024 № 311 «Про деякі питання розрахунку витрат на гасіння пожежі»

54. Наказ ДСНС України від 18.02.2022 року № 129 «Про упорядкування обліку та організації проведення перевірок» (в редакції наказу ДСНС України від 14.11.2022 року № 644)»

55. Наказ ДСНС України від 23.06.2022 року № 354 «Про затвердження основних обов'язків державних інспекторів з нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки»

56. Наказ ДСНС України від 23.06.2025 року № 705 «Про затвердження Основних обов'язків уповноважених посадових осіб територіальних органів ДСНС, закріплених за територіальними громадами».

57. Наказ ДСНС України від 28.02.2024 року № 201 «Про затвердження Основних вимог щодо заповнення картки обліку адміністративного правопорушення»

58. Наказ ДСНС України від 03.06.2024 року № 614 «Про затвердження керівних документів організації роботи дослідно-випробувальних лабораторій територіальних органів ДСНС»

59. Наказ ДСНС України від 18.08.2017 року № 445 «Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків»

60. Наказ ДСНС України від 20.12.2024 року № 1372 «Про визначення державних інспекторів з нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки».

61. Наказ ДСНС України від 11.06.2025 року № 657 «Про організацію перевірок заяв та повідомлень про пожежі уповноваженими посадовими особами ДСНС»

62. ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять

63. ДСТУ 8828:2019. Пожежна безпека. Загальні положення.

	64. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту: навч. посіб. / О.О. Островерх, Т.М. Ковалевська, О.В. Савченко,. - Х.: НУЦЗУ, 2017.– 190 с. 65. Запобігання надзвичайним ситуаціям та здійснення державного нагляду. Курс лекцій / О.В. Пирогов, В.В. Ломакін, В.А. Сербин, Д.Ю. Селіхов — Черкаси: НУЦЗУ, 2026 . — 290 с.
Критерії оцінювання результатів навчання	Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою
Форма поточного контролю	Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання передбачені проміжкові тестування №1, 2, 3 та 4, а також виконання модульних контрольних робіт №1, 2, 3 та 4.
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік (5 сем), іспит (6 сем)

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форми навчання за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

– 5-й семестр (диференційований залік):

Розподіл балів					
Проміжковий тест №1	Проміжковий тест №2	Модульна контрольна робота № 1	Модульна контрольна робота № 2	Диференц. залік	Сума балів з дисципліни
20	20	15	15	30	100

– 6-й семестр (іспит):

Розподіл балів					
Проміжковий тест №3	Проміжковий тест №4	Модульна контрольна робота № 3	Модульна контрольна робота № 4	Іспит	Сума балів з дисципліни
20	20	15	15	30	100

***Примітка**

Модульні контрольні роботи є обов’язковими до виконання. Здобувач вищої освіти, який не виконав хоча б одну модульну роботу або отримав за її результатами 5 та менше балів, до іспиту не допускається та вважається таким, що має академічну заборгованість.